

JAN PROKEŠ

(1873–1935)

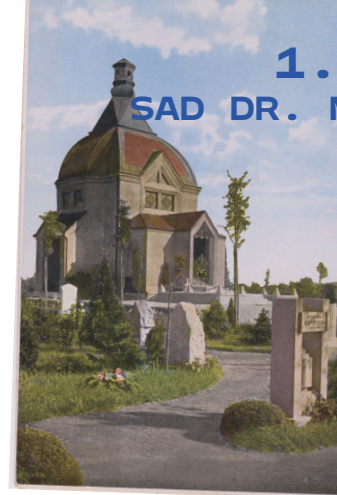
Novinář a sociálnědemokratický politik Jan Prokeš patří k nejdůležitějším osobnostem v historii Ostravy. Rodák z Černotína u Hranic na Moravě se vlastní pílí vypracoval do čela meziválečné Ostravy. Patřil k intelektuální elitě sociální demokracie, zasedal jak v říšské radě, tak v československém parlamentu. Po dobu téměř dvaceti let (1918–1935) ovlivňoval a spoluvytvářel podobu Ostravy v roli jejího komisaře a starosty. Inicivoval vznik Velké Ostravy (1924) a nastartoval její cestu k modernímu velkoměstu.

Jan Prokeš sehrál klíčovou roli nejen v oblasti výstavby, ale i urbanismu, sociální a zdravotní politiky nebo umění. Podporoval vznik architektonicky cenných staveb, mimo jiné Nové radnice, městské spořitelny, Domu umění či krematoria. Zasadil se také o četné sociální projekty, o vznik několika škol, přístavbu městské nemocnice či výstavbu bydlení pro potřebné. Byl stoupencem ženského hnutí, podílel se na rozvoji muzejnictví, bibliofilství, hudby, výtvarného umění i divadla.

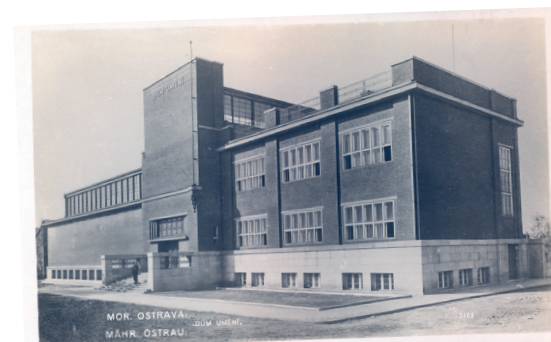
Více o životě Jana Prokeše najdete na:
www.klubfiducia/janprokes

JANA PROKEŠE
OSTRAVA V DOBĚ

1. KREMATORIUM SAD DR. MILADY HORÁKOVÉ (VLASTISLAV HOFMAN, 1893–1895)

Jan Prokeš patřil k zastáncům pohřbu žehem a také z toho důvodu získala Ostrava první krematorium na Moravě. Architektonickou soutěž vyhrál v roce 1919 projekt architekta Hofmana. Výsledná osmiboká centrála s kubisticky pojatou kopulí připomínající krystal se měla stát symbolem bezvěrectví a moderní společnosti. Po přenesení hřbitova do Slezské Ostravy bylo krematorium v roce 1979 zbořeno. V parku je přesto stále pohřbeno několik tisíc Židů, ale i oběti poválečného vyřizování účtů.

2. DŮM UMĚNÍ JUREČKOVA 1750/9 (FRANTIŠEK FIALA A VLADIMÍR WALLENFELS, 1923–1926)

Celoživotní milovník umění Jan Prokeš se zasadil také o výstavbu Domu umění. Realizace žáků Jana Kotěry navazovala na Kotěrovo dílo, strohá cihlová architektura odkazuje ale i k holandským cihlovým stavbám. Pozoruhodné je řešení výstavních sálů s cylindrickými světliky dodávajícími rozptýlené světlo vhodné pro expoziční účely. V místní knihovně se nacházejí cenné bibliofilské tisky, mimo jiné i knihy vydané Janem Prokešem.

vydavatel

Fiducia / klubfiducia.cz

partneři

Za krásnou Ostravu
Archiv města Ostravy
Ostravainfo!!!

OSTRAVA!!!

za finanční podpory

Statutární město Ostrava
Ministerstvo kultury ČR
Nadace české architektury
MUDr. David Feltl

databáze soch / ostravskesochy.cz
databáze památek / ostravskepamatky.cz

redakce / Ilona Rozehnalová, Romana Rosová
autorka textů / Romana Rosová
grafická úprava / Kristína Pupáková
fotografie / Archiv města Ostravy

2023 © Fiducia

3. MORAVSKOOSTRAVSKÁ SPOŘITELNA NÁMĚSTÍ DR. EDVARDA BENEŠE 555/6 (KAREL KOTAS, 1926–1930)

Spořitelna si po vzniku Velké Ostravy vystavěla v centru města nový, reprezentativní palác, jehož součástí se díky intervenci Jana Prokeše stala i městská knihovna. Správní rada spořitelny, v jejímž čele Prokeš stál, si v architektonické soutěži vybrala návrh mladého brněnského architekta Karla Kotase, který stavbu řešil jako dvoukřídlovou budovu s knihovním křídlem kolmo napojeným na zaoblenou bankovní část, již dominovala dvoupodlažní podkovovitá hala s ochozem. Reprezentativního účinku dosáhl použitím luxusních materiálů v exteriéru i interiéru (žula, mramor, vzácná dřeva), navrhl též interiérové prvky.

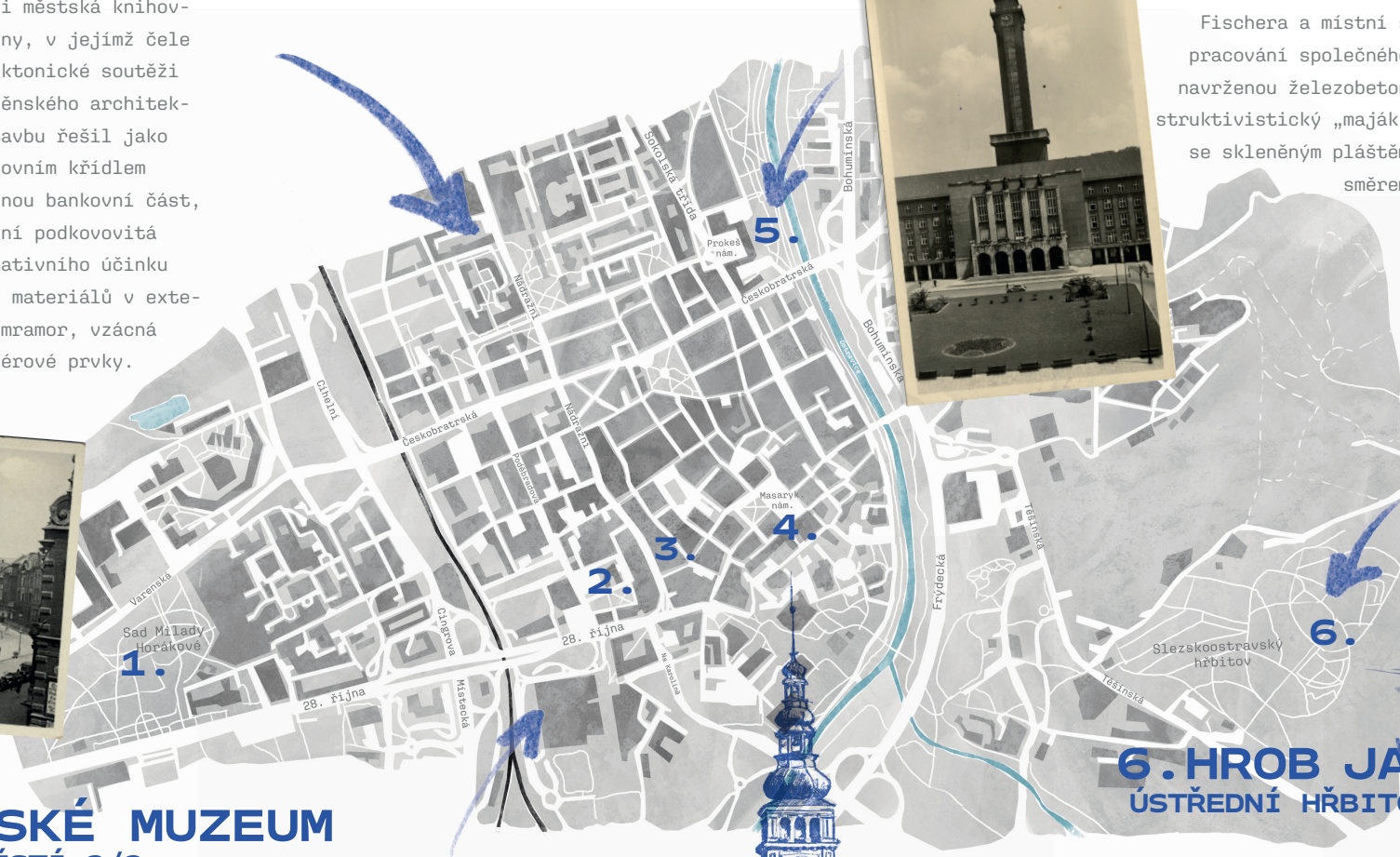
4. OSTRAVSKÉ MUZEUM MASARYKOVO NÁMĚSTÍ 2/2

V budově původní moravskoostravské radnice, jejíž počátky sahají do 16. století, začala Prokešova kariéra ostravského starosty. Po vybudování Nové radnice inicioval spolu s archivářem Aloisem Adamusem využití Staré radnice pro účely městského muzea, jemuž Prokeš později odkázal svou knihovnu. Ve sbírkách se nachází i knihovní skříň ze starostovy kanceláře či Prokešova posmrtná maska zhotovená sochařem Augustinem Handzelem.

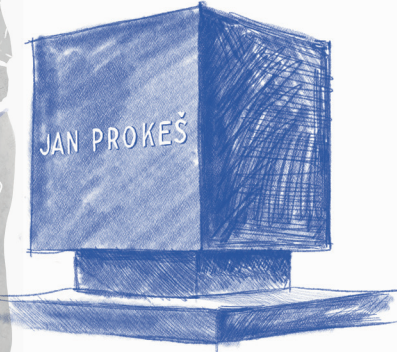
JAN PROKEŠ

Jan Prokeš

5. NOVÁ RADNICE PROKEŠOVO NÁMĚSTÍ 1803/8 (VLADIMÍR FISCHER, FRANTIŠEK KOLÁŘ, JAN RUBÝ, 1923–1930)

Po vzniku Velké Ostravy muselo město nahradit nevyhovující radnici reprezentativní novostavbou. Na základě architektonické soutěže oslovilo vedení města v čele s Janem Prokešem brněnského architekta Fischera a místní stavitele Koláře a Rubého k vypracování společného návrhu. Poměrně konzervativně navrženou železobetonovou věž později nahradil konstruktivistický „maják“ z nýtované ocelové konstrukce se skleněným pláštěm, což posunulo radniční budovu směrem k moderní velkoměstské architektuře. V radnici se nachází pamětní deska Janu Prokešovi a cedulka, připomínající poslední nýt upevněný právě Prokešem 29. 8. 1930.

6. HROB JANA PROKEŠE ÚSTŘEDNÍ HŘBITOV SLEZSKÁ OSTRAVA (JAN JÍROVEC, 1937)

Památník-náhrobek v podobě jednoduchého žulového kubusu nechalo město zhotovit v roce 1937 (dva roky po náhlé Prokešově smrti) a umístit před budovu krematoria. Po zrušení hřbitova a jeho přenesení do Slezské Ostravy sem byl na konci 70. let přemístěn i Prokešův náhrobek. Urna s popelem, původně vložená do kubusu, se ztratila, a náhrobek se tak stal jen symbolickým místem. Svým nepřiliš důstojným umístěním navíc připomíná snahu komunistického režimu vymazat Jana Prokeše z paměti města.